actum, ff. de adminiſtr. tutor. Angel. conſ. 240. Punctus eſt de quolibet. Unde fieri non poteſt in ſpiritualibus ſine labe ſimoniæ, d. cap. Super eo, de tranſaction. gloſſ. in c. fin. in
32 ver. Temporalia, infrà de rer. permut. Item tranſactio dicitur ſpecies alienationis, l. Si profundo, C. de tranſaction. notat. Bald. in c. Si Vaſſallus de beneficio ſuo in fine. Si de feudo controv. fuer. inter. domin. & agn. & in cap. 1. de controverſ. inter Vaſſallum, & alium de beneficio, Roman. conſ. 166. Viſa diligenter num. 1. Tiraquel. de utroque retract. tit. 1. §. 1. gloſſ. 14. num. 65. & ſequen. & poſt n. 55. meritò de ſpiritualibus, quæ alienari prohibentur, non poteſt tranſigi. Et ob has rationes in cap. 2. n. 10. ſuprà eod. dixi non valere compromiſſum in his ſpiritualibus de jure, & de facto. At hæc omnia ceſſant in amicabili compoſitione, ut patet in prædicta Decretali Super eo.

33 Sed numquid ſuſtineatur compromiſſum factum in laïcum de re ſpirituali tanquam in arbitrum, arbitratorem, ſeu amicabilem compoſitorem pœnà adjectà, ut communiter fieri ſolet.

Breviter reſpondeo ſuſtineri, ut ſic res magis valeat, quàm pareat, cap. Abbate, de verbor. ſignificat. & utile per inutile non vitietur, ut in regula Sexti, Utile, Ad hoc l. 2. §. 1. verſ. Proinde, de judic. & quod dixi in cap. Cùm tempore in 2. quæſt. ſuprà eodem, & tenet Joan. de Anan. in d. c. Poſt miſerabilem num. 20. in fin. verſ. Collige tamen de Uſur. & eſt ex mente Collectarii poſt Hoſt. in c. 2. numer. 4. ſuprà. eod. per cap. Niſi de præben. ubi compromiſſarii fuerunt aſſumpti ut arbitri; & tamen ordinatio valet ut arbitratoris, quia ut arbitri valere non poſſet. Confert quod notat Specul. in tit. de Arbitr. §. penult. aliàs ult. verſ. Sed pone, ubi tenet; ſi compromiſſum fuerit in aliquem ut arbitrum arbitratorem, nec appareat quo jure pronuntiaverit, dictum ejus ſuſtineri eo jure quo meliùs valere poteſt. Et quamvis Specul. ibi concludat valere jure arbitri; hoc tamen dixit, quia in ſuo caſu utroque jure valere potuit. Ergò ex mente ipſius ſit ut arbitrium valere non potuiſſet; debuiſſet valere ut arbitramentum, ne partes cenſerentur elegiſſe viam, per quam judicium ſuum infringeretur, l. Miles, ff. de teſtam. milit. & l. Claudius, ff. de acquiren. hæred. & ita declarat Bald. in l. Non Codicillum, n 7. C. de teſtam. & ſcripſi pleniùs in d. cap. Cùm tempore, ſuprà eod. Et nihilominùs etiamſi utroque jure valere poſſit, tamen ſuſtineri ut arbitramentum, cùm hoc ſit humanius propter reductionem ad arbitrium boni viri, contra Specul. tenet Collectar. poſt Hoſt. in d. c. 2. num. 5. & Bellam. ibid. n. 18. in 3. quæſt. ſuprà eod. Similiter ſecundum Innoc. in c. Quintavallis, de jurejur. & Collectar. ubi ſuprà in fin. propter naturam negotii intelliguntur electi ut arbitratores, ubi aliàs de mente non apparet. Et hoc caſu ſecundum Joan. de Anan. loc. cit. cautela eſt ut in laudo arbitrator declaret ſe procedere tanquam amicabilem compoſitorem juxta plenè notata in d. cap. Quintavallis.

DE ARBITRIS.

Honorius III. Archiepiſcopo Colonien.

CAPUT X.

EX parte tua noſtris eſt auribus intimatum, quòd vacante præpoſitura ſancti Cuneberti in Colonia, Canonici ejuſdem Eccleſiæ vota ſua diviſerunt in duos, videlicet H. de Juliaco, & C. de Lombardia: & infrà. Cùmque poſtmodum tractaretur ſuper electione hujuſmodi, & partes eſſent in tua præſentia conſtitutæ, in te demum ſuper hoc fide præſtita compromittere curaverunt: qui cauſæ meritis diligenter inſpectis, ad proferendam definitivam ſententiam, diem ipſis conſentientibus præfixiſti. Interim verò præfato H. Ab una parte electo ſublato de medio, ſupradictis Canonicis inhibere curaſti, ne tua pendente ſententia, procederetur ad electionem aliam faciendam, quorum quidam nihilominus B. Colonienn. Canonicum elegerunt. Die igitur quo ſententia proferri debuit, in tua præſentia partibus conſtitutis, dictus B. allegavit, quòd procedere ulterius non deberes. Quapropter tibi edoceri à nobis humiliter poſtulanti, breviter reſpondemus, quòd licèt arbitrium ſit finitum per mortem ipſius H. priùs tamen de primæ electionis meritis debuiſti cognoſcere, quàm proceſſus fieret ad ſecundam: nam ſi dictus C. ſuperſtes in electione jus habet, ſecundam conſtat penitùs non valere.

SUMMARIUM.

1 Compromiſſum expirat morte alterius compromittentium.
Etiamſi ante mortem fuerit concluſum in cauſa & præfixus terminus ad ſententiam, n. 15.
2 Ordinarius mortuo uno ex duobus electis, qui in eum compromiſerunt, procedit ex poteſtate ordinaria ſuper jure ſuperſtitis antequam fiat nova electio.
3 Compromitti poteſt ſuper electione & Matrimonio ſpirituali.
4 Secùs ſuper Matrimonio carnali.
5 Cauſa Matrimonii majores judices requirit, nec compoſitionem admittit.
6 Compromitti non poteſt de libertate hominis; ſecùs de libertate Eccleſiæ in præjudicium compromittentium.
7 Laudum arbitri appellari poteſt ſententia definitiva.
9 Arbiter citare debet partes & præfigere illis terminum ad audiendam ſententiam
Electio ſecunda eſt attentata, ſi lite pendente inter duos electos alter moriatur.
10 Etiamſi ſuperſtes nullum jus habeat.
11 Duos ſimul in eodem beneficio jus habere impoſſibile eſt & n. ſeqq.
12 Electiones duæ de eodem ad eamdem non valent.
13 Incluſio juris unius in beneficio eſt excluſio juris alterius.
14 Dominium, vel poſſeſſio non poſſunt eſſe in ſolidum apud plures.
15 Terminus ad ſententiam præfixus à Judice, vel Arbitro extinguitur per mortem citati & ſententia poſteà lata non tenet.
16 Inſtantia cauſæ in judicio non perimitur per mortem alterius collitigantium, ſed in hæredem continuatur.

17 Secùs in arbitrio.
18 Compromiſſum eſt ſtricti juris, nec extenditur ad hæredes, vel alios, de quibus expreſſè non eſt cautum.
19 Arbitrium & judicium in quibus differant, rem. ſivè.
20 Ordinarius an poſſit eſſe arbiter tam de jure civili, quàm de jure canonico & num. ſeq. uſque ad num. 34.
21 Compromiſſum fieri poteſt in Judicem ut in arbitratorem tam ſecundum Leges, quàm ſecundum Canones.
22 Sive ſit Judex ordinarius, ſive delegatus.
23 Intellectus hujus Capituli & num. ſeq.
24 Arbitrator non fert ſententiam, nec coram ipſo, judicium vertitur.
25 Intellectus cap. Cùm tempore, ſupra eodem.
26 Intellectus l. Sed & ſi in ſervum; §. Si quis judex ff. de arbitr. & numer. ſeq. uſque ad numer. 34.
27 Judex non poteſt partes cogere ut in ſeipſum compromittant.
28 Dictio, ve, quandoque ſtat copulativè.
29 Lex non debet eſſe de indubitabili.
30 Lex Civilis dubia intelligi debet ſecundum determinationem Legis Canonicæ.
31 Jus Canonicum majoris eſt autoritatis, quàm conſuetudo.
32 Differentia non eſt conſtituenda inter Jus Canonicum & Jus Civiles, niſi ubi clarè id repetitur expreſſum.
33 Jus Civile ubi eſt dubium & Jus Canonicum clarum, ſervari debet ubique jus Canonicum.
34 Judex, in quem initum eſt compromiſſum, an in dubio cenſeatur procedere ut judex, an verò ut arbiter & num. ſeq. uſque in finem.
35 Poteſtatem duplicem habens in dubio cenſetur eà uſus, per quem actus ſuſtinetur.
36 Arbitri & arbitratores habent ſolam notionem, nec pœnam, vel mulctam poſſunt partibus infligere.
37 Clauſula, omni meliori modo, operatur ut quis cenſetur uſus ea validiori poteſtate qua uti poterat.
38 Commiſſio facta ab habente duplicem dignitatem cenſetur facta nomine ejus dignitatis, quæ facit actum valere; etiamſi illa expreſſa fuerit per dictionem, &c.
39 Judex ordinarius ſi dicat ſe procedere autoritate delegata, quam non habet, an ſententia ſuſtineatur. Et quid in caſu converſo.
40 Laudum latum ab arbitro & arbitratore, ſi utroque modo poſſit valere, valet fortiori modo; Sin minùs, ut valere poteſt.
41 Judicis & arbitri, ſeu arbitratoris poteſtas poſſunt ſimul concurrere.
42 Sententia contra Capitulum lata præjudicat etiam Succeſſoribus.
43 Compromiſſum cenſetur factum ut in arbitratorem, ſi data ſit poteſtas procedendi de jure & de facto & renunciatum reductioni ad arbitrium boni viri.
44 Compromiſſum ſub nomine dignitatis factum an tranſeat in Succeſſorem.
45 Dignitas quæ jure hæreditario defertur, non comprehenditur in c. Quoniam Abbas, de offic. deleg.
46 Laudi effectus per arbitrum lati contra compromittentem tranſit ad illius hæredem.

1 EX parte. Morte alterius compromittentium expirat compromiſſum. Hoc dicit ſecundum Abb Antiq. Joan. Andr. Butr. Anchar. & Imol. Vel plenius ſequendo intellectum Innocentii, quod compromiſſum hic factum fuerit per electos, Decretalis ſecundum Cardin. & Abb. Siculum hoc intendit. Si per duos electos ad eamdem Prælaturam
2 in diſcordia compromittitur in Ordinarium, morte alterius compromittentium expirat compromiſſum. Ordinarius tamen ex poteſtate ordinaria procedit ſuper jure ſuperſtitis, antequam fiat tranſitus ad aliam electionem Communis diviſio. Conſultatio & reſponſio. Secunda ibi, Quapropter.

Nota primò ex textu juncta ſupraſcriptione, Compromiſſum fieri poſſe in Ordinarium tanquam in arbitrum: ut hic probatur efficaciter & latius dicam in prima quæſtione.
Secundò nota ſuper electione & ſic ſuper Matrimonio
3 ſpirituali poſſe compromitti, ut hic patet & in cap. Cùm
4 inter Canonicos, ſupra de elect. Et hinc collige unam differentiam inter conjugium carnale & ſpirituale: nam de carnali compromitti non poteſt, cap. ult. ſuprà de tranſact. & cap. penult. in fin de in integr. reſtitut. Secùs de ſpirituali, ut hic eſt caſus. Et quamvis gloſſ. in ver. Allegavit, ſentiat nec de Matrimonio ſpirituali poſſe compromiſſum fieri & Archiepiſcopum Colonienſem hic non proceſſiſſe ut Arbitrum; tamen eam reprobat Joan. Andr. d. cap. penult. numer. 8. & ibi etiam Cardin. in §. Matrimoniali, in 1. oppoſit. Abb. in 1. notab. & omnes Doctores, ut inquit Joan. de Anan. numer. 7. per id quod habetur in cap. Cauſam, ſuprà de elect. & in cap. Si Compromiſſarius, eod. tit. lib. 6. Nec urget conſideratio gloſſæ & Hoſtienſis, quòd Archiepiſcopus hic proceſſerit non tanquam arbiter, ſed tanquam Ordinarius: nam oppoſitum colligitur ex littera, dum ponderat arbitrium eſſe finitum per mortem alterius compromittentium, quaſi ſit ſenſus: Quamvis poſt mortem compromittentis tu Archiepiſcope non potueris cognoſcere tanquam arbiter, quia arbitrium jam erat finitum, debuiſti tamen cognoſcere ut judex Ordinarius de jure ſuperſtitis, priuſquam fieret tranſitus ad
5 ſecundam electionem. Ratio autem differentiæ cur de Matrimonio ſpirituali poſſit compromitti, non autem de carnali, ea eſt, quia cauſa Matrimonialis majores judices requirit, d. cap. pen. de in integr. reſtit. cap. 1. de conſangu. & affinit. & cap. Accedentibus, de exceſſ. Prælat. Et quoniam Sacramentum conjugii compoſitionem non admittit,
6 d. cap. fin. de tranſact. Similem differentiam ponunt Doctores in cap. Cùm tempore, ſupra eod. dicentes de libertate hominis non poſſe fieri compromiſſum, cùm cauſa ſtatûs majores judices requirat, ut in d. cap. pen. & in l. Non diſtinguemus, §. Julianus & §. Deliberali, ff. de arbitr. & tamen de libertate Eccleſiæ compromitti poſſe quoad præjudicium compromittentium. Ita Petr. de Sampſone, & Abb. Antiq. in d. cap. Cùm tempore in fin. Hoſtienſ. numer. 6. in ver. Libertatis, Bellam. numer. 10. in 3. oppoſit. Henrich. Boich. col. 2. verſ. Super gloſſa finali, qui latiùs proſequitur rationem diverſitatis, Cardin. in 6. oppoſit. & Abb. numer. 3. verſ. Quarta ratio Alias differentias inter carnale & ſpirituale conjungium indicavi in cap. Quantò numer. 3. & 4 ſupra de translat. Epiſcop.

Tertiò nota ibi, ad proferendam definitivam ſententiam 7
terminum præfixiſti. Laudum arbitri, poſſe appellari ſententiam definitivam: concordat. cap. 1. ſupra eod. Quod tamen eſt verum in lata ſignificatione & largo modo ſecundum Anton. de Butr. numer. 4 & Abb. in 4. notab. nam propriè & ſtrictè intelligendo non dicitur ſententia, ſed arbitrium, ſeu laudum, ut in cap. Per tuas & in cap. Cùm tempore, ſupra eodem. Item nota ex prædictis verbis 8
arbitrium inſtar judicis debere partes citare, eiſque terminum præfigere ad audiendam ſententiam, ut per Butr. dict. num. 4 & poterit citare per nuntium, vel per Epiſtolam, ut in l. Sed & interpellatur, §. Arbiter, ff. eod..

Quartò nota ibi, priùs tamen de primæ electionis meritis 9
debuiſti cognoſcere: defuncto altero ex duobus in diſcordia electis, ad novam electionem deveniendum non eſſe, niſi priùs cognitum, & diſcuſſum fuerit de jure ſuperſtitis; & judicem poſſe inhibere electoribus, ne ad novam electionem procedant, ut hic eſt caſus & notant Butr. num. 5. Abb. in 6. notab. & Joan. de Anan. num. 6. Hodie tamen ſecundum Joan. Andr. num. 13. in v. Inhibere, & Cardin. in 7. notab. non eſt neceſſaria inhibitio; ſed ſi, lite pendente, inter duos electos alter moriatur, ſecunda electio eſt attentata, & ipſo jure nulla, ut deciditur in cap. 1. ut lite penden. lib. 6. Quod procedit etiamſi ſuperſtes nullum jus habeat: nam 11
etſi Innocent. num. 6. in ver. Jus habet, oppoſitum ſenſerit; tamen hodiè expeditum eſt abſolutè ſecundam electionem non valere, ut in d. cap. 1. ſecundum Joan. Andr. hic num. 16.

Quintò nota ex fine Capituli, de jure impoſſibile eſſe ut 12
duo eodem tempore jus habeant in eodem beneficio ſecundum Joan. Andr. num. 17. in ver. Non valere, Petrus de Anchar. num. 4. in 8 notab. & Joan. de Anan. num. 4. Nec 13
mirum, quia etiam impoſſibile eſt ut valeant duæ electiones de eodem ad eamdem, cap. Ut quis duas, de elect. lib. 6. Unde ſtatim atque pronuntiatur jus uni competere, ſimul etiam tacitè pronuntiatur jus alteri non competere, ut hic in littera; & eſt ſimile in dominio, ut in leg. Pomponius, §. Sed & his qui in fine, ibi, num. cùm judicatur rem meam 14
eſſe, ſimul judicatur illius non eſſe, ff. de Procurat. non enim poteſt eſſe in ſolidum apud plures, ut l. Si ut certo, §. Si duobus, ff. commod. Et idem in poſſeſſione, ut ibi eſt textus, & in l. Duo ff. de precar. Itaque ſicut in Matrimonio carnali non eſt poſſibile ut unus ſimul habeat plures conjuges, cap. 2. infrà de eo qui dux. in Matrim. ita nec in Matrimonio ſpirituali eſt poſſibile ut una Eccleſia vel beneficium ſimul habeat plures Sponſos, ſeu Rectores, cap. Sicut alterius & cap. Sicut vir 7. quæſt. 1. cap. Cùm non ignores infrà de præb. Joan. Andr. in cap. Super inordinata, num. 2. in ver. Eccleſiis, eod. tit.

Ultimò nota textum ad hoc ſingularem, quod per mor- 15
tem alterius compromittentium ſolvitur compromiſſum etiam ſi ante mortem fuerit concluſum in cauſa & præfixus terminus ad audiendam ſententiam. Et ad hoc multum extollit hunc textum Abbas num. 2. nam alibi non ita clarè hoc pro-

Cod. Communis de legat. Marſ. *in rubr. de fidejuſſor. num.* 135. & Berthac. *de Epiſc. in 4. part. de potiſſ. Epiſc in temporal. quæſt.* 54. *num.* 190. Et quamvis Bart. *in d. §. Hæc verba in verſ. Ultimò hanc legem*, dixerit compromiſſum ſicut non tranſit in hæredem, *ut in l. Diem proferre*, §. 1. *ff. eod.* pari ratione non tranſire in Succeſſorem; Et ejus opinio communis ſit, ut teſtatur Dec. alios cumulans
45 loco citato, & Jaſ. *in d. §. Hæc verba*: tamen primam opinionem contra Bartol. dicunt veriorem in puncto juris Alex. & Dec. *ubi ſuprà*. Præſertim. ſi dignitas ſit talis ut non de-
46 feratur jure hæreditario, ut in caſu noſtro. In his enim dignitatibus & non in hæreditariis procedit. text. *in d. cap. Quoniam Abbas*, ut ibi per Dec. *num.* 88. Præterea quidquid ſit de veritate harum opinionum vitari poteſt hoc caſu hujuſmodi controverſia quia eſto compromiſſum expiraverit per mortem compromittentium, nec tranſiverit in Succeſſorem; tamen effectus laudi per arbitrum lati contra compromittentem durat, & tranſit non tantùm in Succeſſores, ſed etiam in hæredem, textus eſt *in d. l. Diem proferre*, §. 1. *ff. eod.* & hîc notat. Abb. *num.* 2. *verſ. Effectus tamen ſententiæ.*

Finis Primi Libri Decretalium.

RUBRICÆ
ET CAPITULA
HUJUS PRIMI LIBRI
DECRETALIUM.

De Ætate & qualitate, & ordine Præficiendorum. - - - - - - - pag. 356

Accepimus pag. 395
Cùm contingat. 382
Cùm ſit ars 399
Eam te. 371
Indecorum. 366
Præterea. 376
Quæris. 378
Ut Abbates. 356

De Arbitris. 631

Contingit. 639
Cùm tempore 636
Ex parte. 642
Non ſine. 631

De Autoritate & Uſu pallii. 299

Quia nos 299

De Bigamis non ordinandis. 457

Nuper à nobis. 461
Super eo. 457

De Conſtitutionibus. 13

Canonum ſtatuta. 13
Cùm acceſſiſſent. 97
Cùm M. 101
Cùm omnes. 83
Eccleſia S. Mariæ. 108
Ex parte. 113
Ne Innitaris. 23
Quæ in Eccleſiarum. 87
Quoniam. 117

De Conſuetudine. 174

Conſuetudines. 174
Cùm dilectus. 185
Cùm Venerabilis. 184
Quanto. 180

De Electione & Electi poteſtate. 199

Cauſam. 237
Cùm ad noſtram. 260
Cùm cauſam. 252
Cùm Eccleſ. Vulterana. 256
Cùm in cunctis. 221
Cùm in cunctis, §. inferiora. 233
Cùm in Magiſtrum. 276
Cùm terra. 243
Dudum, il ſecondo. 245
Licèt de vitanda. 211
Maſſana. 279.
Nihil. 273
Noſti. 241
Nullus 199
Publicato. 282
Qualiter. 244
Querelam. 249
Quia propter. 263
Quia propter, §. illud autem. 268
Quiſquis. 270
Significaſti. 203

De Filiis Presbiterorum ordinandis vel non. 423

Ad Abolendam 436
Ad extirpandas. 432
Conſtitutus 442
Ex tranſmiſſa 429
Nimis. 437
Veniens. 427
Ut filii 423

De his, quæ vi, metûsve causâ fiunt. 618

Perlatum. 618
Sacris. 625

De in integrum reſtitutione. 628

Requiſivit. 628

De Majoritate & obedientia. 557

Cùm certum. 557
Cùm in Eccleſiis. 564
Cùm olim. 572
His quæ. 566
Quod ſuper his. 560

De Obligatis ad ratiocinia ordinandis vel non. 444

Magnus. 444

De Officio Archidiaconi. 468

Ad hæc. 468
Dilecto. 475
Significaſti. 471

De Officio Archipresbiteri. 475

Ut Archipresbiter. 475

De Officio cuſtodis. 476

Cuſtos Eccleſiæ. 476

De Officio Vicarii. 477

Ex parte. 477

De Officio & poteſtate Judicis delegati. 480

Cùm in jure. 490
Ex parte, il primo. 485
Quoniam. 487
Sanè, il ſecondo. 480
Significantibus. 493

De Officio Legati. 500

Studuiſti. 500

De Officio Judicis ordinarii. 505

Conquerente. 537
Cùm ab Eccleſiarum. 511
Cùm vos. 514
Dilectus 546
Grave 549
Inter cætera. 533
Irrefragabili. 526
Irrefragabili, § exceſſus. 527
Irrefragabili, § cæterùm. 531
Pernicioſam. 505
Quanto. 518
Ut juxta. 543

De Ordinatis ab Epiſcopo, qui renunciavit Epiſcopatui. 347

Requiſivit. 347

De Pactis. 586

Accepimus. 606
Antigonus. 586
Cùm pridem. 592

De Poſtulatione Prælatorum. 192

Bonæ memoriæ. 192
Et ſi unanimiter. 197

De Poſtulando. 614

Clerici. 614
Cùm Sacerdotis. 617

De Renunciatione. 301

Admonet. 303
Ad ſupplicationem. 306
Dilecti. 319
Ex tranſmiſſa. 301
Niſi cum pridem. 308
Poſt tranſlationem. 316

De Reſcriptis. 128

Ad audientiam, il primo 141
Ad audientiam, il ſecundo 159
Cauſam quæ. 142
Cæterùm 128
Dilectus, il primo. 171
Eam te. 138
Edoceri. 169
Inter cæteras. 133
Nonnulli. 152
Super litteris 145

De Sacramentis non iterandis. 418

Presbiter. 418

De Sacra Unctione. 405

Cùm veniſſet. 405
Cùm veniſſet, §. per frontis. 416

De Summa Trinitate & Fide Catholica. 1

Damnamus. 9
Firmiter. 1

De Supplenda negligentia Prælatorum. 322

Statuimus. 322

De Temporibus ordinationum, & qualitate ordinandorum. 327

Ad aures. 333
De eo. 327
Dilectus 343
Ex parte. 338
Ex tenore. 331
Litteras 338
Nec Epiſcopi. 337
Si Archiepiſcopus. 336
Vel non eſt compos. 339

De Tranſactionibus. 511

Veniens. 511

De Tranſlatione Epiſcopi. 289

Cùm ex illo. 289
Quanto. 291

De Treuga & pace. 579

Innovamus. 585
Treugas. 579

batur. Alia enim jura ſimpliciter dicunt compromiſſum ex-
tingui morte alterius ex compromittentibus, *ut in l. Diem
proferre, §. 1. & l. Sed & interpellatur, ff. eod. & in cap.
fin. infrà eodem.* Sed non exprimunt an hoc vendicet ſibi
locum in caſu, in quo omnia erant expedita, ita ut non ſu-
pereſſet niſi ſententiam proferre. Quod notabiliter probatur
hìc; Et ita per hanc litteram firmat Bald. *in d. leg. Diem
proferre*, ubi allegat Innocentium *hìc*. Sed ut Abb. inquit,
non oportuit allegare Innocentium, cùm habeamus textum
hoc decidentem. Et hinc collige unam differentiam inter ar-
bitrium & judicium: nam etſi etiam in judicio terminus præ-
fixus ad ſententiam audiendam extinguatur per mortem citati;
adeò ut ſententia poſteà lata vigore illius citationis non va-
leat, *ut l. In ſumma, §. fin. ff. de re judic.* & notat *hìc*
16 Innocent. *in ver. Sublato.* Atque ita in hoc pari paſſu am-
bulent judicium & arbitrium, ut hìc patet: tamen in hoc
differunt, quòd in judicio inſtantia cauſæ non perimitur per
mortem alterius collitigantium, ſed in hæredem continuatur,
ut l. Tam ex contractibus, ff. de judic. Aut. *Principales,
Cod. de juram. calumn.* & notat gloſſ. *un. in cap. fin. infrà
eodem.* Et ſic quamvis citatio expiret, mortuo citato, & ſit
opus nova citatione; tamen in judicio extat perſona hæredis
17 quæ citari poteſt, meritò judicium non extinguitur. At verò
18 compromiſſum ſolvitur omninò per obitum citati, quia cùm
ſit opus nova citatione, non ſupereſt perſona, quæ poſſit
citari, cum compromiſſum non extendatur ad hæredes, niſi
de illis cautum fuerit ut eſt caſus *in d. cap. fin. infr. eod.
& in l. Sed & interpellatur, §. Si ab altera. ff. eodem*, notat
Bald. *conſ.* 102. *Omnis poteſtas, & conſ.* 103. *Lex compro-
miſſi, in fine lib.* 3. arbitria enim ſtricti juris ſunt, com-
promiſſum extenditur niſi ad ea tantùm, de quibus in ipſo
expreſsè cavetur, *cap. Cùm dilectus, ſuprà eodem d. l. Non
diſtinguemus, §. De officio, ff. de arbitr.* & notat gloſſ. DD.
in d. cap. fin. Dyn. *conſ.* 45. *Quæſtio quæ vertitur*, Bald.
19 *conſ.* 101. *Nobiles viri, num.* 8. *verſ. Videtur concludendum
lib.* 3. Socin. *conſ.* 20. *Viſis actis in princ. lib.* 1. Alias
differentias inter judicium & arbitrium congerit Socin. *in
reg.* 27. Arbitria ut judicia tractantur: ubi ad dictam regu-
lam ponit 31. limitationes.

20 Quæro, an Ordinarius poſſit eſſe arbiter. Doctores non
conveniunt. Prima opinio eſt Innocentii hìc *num.* 6. in verbo
Ut Ordinarius vellet; qui dicit Ordinarium poſſe eſſe arbitrum
ſecundum Canones, ut in cap. *Cùm tempore ſuprà eodem*;
ſecundum Leges autem, ſecùs per textum in lege *Sed etſi in
ſervum, §. Si quis Judex, ff. de arbitris.* Eodem modo diſtin-
guit Bart. in dicto §. *Si quis Judex*, ubi per illum textum
tenet compromiſſum; ut in arbitrum fieri non poſſe, ut in
Judicem ordinarium de Jure Civili. Et eſt communis opinio
Legiſtarum, ut in dicto cap. *Cùm tempore*: teſtatur Joannes
de Imola *num.* 5. *in gloſſa* 1. & Joannes de Anan. *num.* 3.
ſecùs de Jure Canonico, ut hìc & in cap. *Innotuit infra eodem:
qui tamen ultimus textus per Bartolum allegatus ad rem non
pertinet.* Et ita tenent communiter Canoniſtæ, ut inquit idem
Imola in præallegato capite *Cùm tempore numero 5. verſiculo
Canoniſta autem & numero 6. verſiculo Sed de Jure Canonico.*

21 Secunda opinio eſt gloſſæ 1. in dicta lege *Sed etſi in ſervum,
§. Si quis Judex, ff. eodem* & Hoſtienſis hìc *num.* 2. & in
dicto cap. *Cùm tempore num.* 1. Item Hugon. & Lauren. in
cap. *Infames, §. Si quis verò 3. quæſt.* 7. exiſtimantium nec de
Jure Civili nec de Jure Canonico compromitti poſſe in Judi-
cem ordinarium tanquam in arbitrum; ſed tantummodò tan-
quam in arbitratorem & amicabilem compoſitorem. Secunda
pars: id eſt compromitti poſſe in Ordinarium ut in arbitrato-
rem, utroque Jure eſt clara; nam de Jure Civili hoc eſt ex-
preſſum in Autentica *Si verò contigerit* & in corpore undè
ſumitur *cod. de judic.* ubi gloſſa in verbo *Compoſitionem*:
tenet illam Autenticam non loqui de arbitro ex compromiſſo;
ſed de arbitratore; & in hoc gloſſa in dicto §. *Si quis Judex*,
communiter approbatur: ut ibi teſtatur Bartol. *ſub num.* 1.
verſiculo Sed hæc gloſſa. Idque veriſſimum eſſe & communiter
teneri, affirmat etiam Abbas in dicto cap. *Cùm tempore num.
5. verſiculo Hæc opinio.* De communi etiam teſtatur Imola
22 *num.* 5. in gloſſa 1. & non reperi contradictorem. De Jure
Canonico ſimiliter dubium non eſt, quin Judex poſſit eſſe ar-
bitrator, ſive ſit ordinarius: ut in cap. *Cauſam de elect.* ſive
delegatus, ut in cap. *Niſi eſſent de præbendis.* Prima autem
pars: id eſt compromitti poſſe ut in arbitrum ſecundum eos
probatur de Jure Civili in dicto §. *Si quis Judex*: intelligentes
illum textum prohibere duos caſus juxta ſecundum intellec-
tum quem ponit ibi gloſſa 1. Et in hoc conveniunt cum prima
opinione Innocentii & Bartoli. De Jure autem Canonico dicunt
hoc probari in cap. *Infames, §. Si quis verò 3. quæſt.* 7. qui
Canon deſumptus eſt ex dicto §. *Si quis Judex.* Atque ita Lex
Civilis & Canonica in hoc pari paſſu ambulant.

Nec obſtat, cap. *Cùm tempore ſuprà eodem*, cap. *Litteras de
præſumpt.* & alia Jura quæ in contrarium allegantur, quia ſe-
cundum eos loquuntur in arbitratore; non autem in arbitro.
Et ad hanc Decretalem reſpondent Archiepiſcopum hìc non
proceſſiſſe tanquam arbitrum; ſed jure ſuo ordinario, juxta
intellectum gloſſæ in verbo *Allegavit, verſiculo Sed licèt ſit
finitum.* Cur autem Judex non poſſit eſſe arbiter: tres ratio-
nes aſſignat gloſſa in dicto §. *Si quis verò* in verbo *Judex 3.
quæſt.* 7. & tres alias magis tamen plauſibiles quàm conclu-
dentes reddit Hoſt. in prædicta Decretali *Cùm tempore num.* 1.
& Joannes Andreas *num.* 10.

Tertia & ultima opinio ex diametro ſecundæ oppoſita eſt
gloſſæ 1. in eodem cap. *Cùm tempore ſuprà eodem*: quæ tenet
in hoc non eſſe differentiam inter Jus Canonicum & Civile.
Sed utroque Jure compromitti poſſe in Judicem ordinarium,
non ſolùm ut in arbitratorem in quo omnes conveniunt; ſed
etiam ut in arbitrum. Idem firmat gloſſa in dicto cap. *Infames,
§. Si quis verò* in verbo *Judex 3. quæſt.* 7. Item Joannes Tan-
cred. Vincen. Philipp. & Goffr. in cap. finali *de rerum permut.*
quos hìc refert & ſequitur Joannes Andreas in gloſſa 1. *num.*
9 & 10 & eſt quaſi communis opinio Canoniſtarum, ut teſtatur
Abbas in dicto cap. *Cùm tempore, numero* 5. verbo *Et con-
cludendo.*

Hæc tertia opinio complectitur duo membra. Alterum eſt, 23
Ordinarium poſſe eſſe arbitrum de Jure Canonico. Alterum
poſſe itidem eſſe arbitrum de Jure Civili. Primum membrum
in quo concordant prima & tertia opinio: probatur primò irre-
fragabiliter in hac Decretali junctâ ſupraſcriptione; nam Archi-
epiſcopus Colonienſis erat hìc Ordinarius partium; & tamen
in eum fuit initum compromiſſum tanquam in arbitrum: quod
convincitur ex eo quòd tanquam arbiter præfixit terminum ad
audiendam ſententiam. Quod non congruit arbitratori qui non
fert ſententiam; nec coram ipſo Judicium vertitur vel quaſi, 24
ut notat Innocentius in cap. *Quinta vallis, num. 5. verſiculo
Item non facio de jurejurando.* Sed arbiter ſententiam profert,
quia arbitria ad inſtar Judiciorum redacta ſunt, ut lege 1. *ff.
de arbitris* & lege *Rem novam, §. 1. cod. de judic.* confert textus
in cap. *Cùm dilectus ſuprà eodem*, ubi arbiter dicitur judicare.
Nec refragatur quòd Archiepiſcopus reſervaverit ſibi poteſta-
tem ordinariam & ſic proceſſerit utrâque poteſtate: ſcilicet
Judicis & arbitri. Quoniam hoc non colligitur ex hoc Capi-
tulo, quin potiùs contrarium; cùm allegaretur Archiepiſcopum
non debere ulteriùs procedere, eò quòd compromiſſum eſſet
finitum. Quæ allegatio inepta fuiſſet, ſi non ut verus arbiter;
ſed ut Ordinarius proceſſiſſet. Itaque ut formaliter hìc dicit
Abbas Antiquus *num.* 2. Nota luce clarius ex iſta Decretali,
quod poteſt in Ordinarium compromitti; & alibi non ita in-
venies: licèt ſubdat textum calumniari poſſe ex eo quòd unus
non erat immediatè ſubjectus Archiepiſcopo in quem factum
fuerat compromiſſum. Similiter Abbas Siculus *num. 1. in 2.
notab.* dicit hunc textum optimè probare in Ordinarium com-
promitti poſſe tanquam in arbitrum; & alibi non ita benè hoc
probari. Deindè hoc ipſum probatur in dicto cap. *Cùm tempore* 25
ſuprà eodem, ſi intelligamus Epiſcopum Merſburgenſem fuiſſe
reum; hoc enim caſu Archiepiſcopus in quem factum fuerat
compromiſſum, fuiſſet Judex ordinarius ipſius: ſecùs ſi fuiſſet
actor ut in cap. *Si Clericus* 11. *quæſt.* 1. & ibi advertunt
Joannes Andreas *num.* 9. in gloſſa 1. Bellamera *num. 10. in 1.
oppoſit.* Cardin. *num.* 2. Imol. *num.* 3. & Anchar. *in 3. notab.*
Nec verum eſt illum textum loqui in arbitratore. Imò enim
loquitur in arbitro, ut patet ibi: *arbitrum Magdeburgen. Archi-
epiſcopi ſervaturum* & ibi: *Nos arbitrium ab ipſo prolatum.*
Et infrà ibi *in arbitrio.* Hoc ipſum de Judice delegato probatur
in cap. *Litteras de præſumpt.*

Secundum verò membrum in quo hæc tertia opinio diſcrepat
à prima & ſecunda: id eſt Ordinarium poſſe arbitrum eſſe de 26
Jure Civili; pendet ab intellectu, lege *Sed etſi in ſervum, §.
Si quis Judex, ff. de arbitris*; nam cùm textus dicat prohiberi
lege Juliâ, ne Judex arbitrum recipiat ejus rei de qua Judex
eſt, *inve ſe compromitti jubeat*: difficultas ad hoc reſtringitur,
videlicet an illa dictio *ve* ſtet ibi copulativè: ita ut ſit unus 27
tantùm caſus, quandò ſcilicet Judex vellet arbitrium recipere
cogendo partes ut in ſeipſum compromitterent. An verò ſtet
disjunctivè: ita ut ſint duo caſus & lex prohibeat non ſolùm
ne Judex vim faciat nolentibus; ſed etiam ne recipiat in ſe
compromiſſum à volentibus initum. Et gloſſa noſtra, ut prædixi
approbat primum intellectum: id eſt prohiberi unum tantùm
caſum, cùm Judex vult partes cogere ad compromittendum
in ſe. Et hunc intellectum de jure puto veriorem ex conſide-
rationibus infrà ſcriptis.

Primò, quia in dicto cap. *Infames, §. Si quis verò 3.* 28
quæſt. 7. refertur ad litteram integer ille, §. *Si quis Judex*;
& loco illius dictionis *ve* ponitur copula *&*; atque ita ubi
Lex Civilis dicit *inve ſe compromitti*: Lex Canonica quaſi Jus
Civile exponendo, dicit *& in ſe compromitti.* Ergò dictio *ve*
in dicto §. *Si quis Judex*, eſt accipienda copulativè, ut ſic
prohibeat unum caſum duntaxat. Quod etiam advertit Juris
Pontificii illuminator Joannes Andreas: licèt valdè ſuccinctè 29
in dicto cap. *Cùm tempore num. 10. verſiculo Facit quia ſuprà
eodem* Secundò, quia non eſt novum ut dictio illa *ve* ſtet co-
pulativè, ut in lege *Sæpè, ff de verborum ſignificatione*; &
notat Joannes Andreas *locis citatis.* Tertiò, quia lex non fertur
niſi

niſi in caſu dubio, lege *Labeo, ff. de Carbon. Edicto.* At ſi
dictus §. *Si quis Judex* duos caſus prohiberet: ſecundus caſus
eſſet de indubitabili & ſupervacaneus, quia ſi Judex ſimplici-
ter & abſolutè prohibetur in ſe arbitrium recipere etiam à vo-
lenti quod minus eſt, ut in primo caſu extra dubium eſt eum
non poſſe partes compellere, ut in ſe compromittant: quod
plus eſt, facit cap. *cui licèt* & c. *Plus ſemper* cum utrobique
30 notatis per Din. & Joan. Andream *de regulis Juris lib.* 6.
Quartò, quia cùm de Jure Canonico clarè ſit cautum ut Ordi-
narius poſſit eſſe arbiter. ut oſtenſum eſt ſuprà *num.* 23. Lex
Civilis dubia intelligi debet ſecundum determinationem Juris
Canonici; nam ut in propoſito arguit Abb. in dicto cap. *Cùm
tempore num. 5. in fine, verſiculo De Jure Civili ſuprà eodem*;
31 ſi in dubio pro interpretatione legis recurrimus ad conſuetu-
dinem, ut in cap. *cùm dilectus de conſuetudine* & in lege *Si
de interpretatione, ff. de Legibus* longè magis recurrendum eſt
ad Jus Pontificium quod eſt majoris autoritatis quàm conſue-
tudo, argum. à ſimili in cap. *Quis neſciat* 11. *diſt.* confert
textus in cap. *Per venerabilem qui filii ſint legitimi.* Ultimò
32 aliis omiſſis, non eſt conſtituenda differentia inter Jus Cano-
nicum & Jus Civile: niſi ubi clarè id reperitur expreſſum,
argumentum cap. 1. cum ibi notatis infrà *de nov. oper. nunciat.*
Ergò cùm habeamus legem Canonicam, hunc articulum ex-
preſsè decidentem: Lex Civilis habens varios intellectus,
accipienda eſt in eo ſenſu in quo magis convenit cum lege
Canonica; ut ſic Jura Juribus concordentur, cap. *Cùm ex-
33 pediat de elect. lib.* 6. facit quia ubi Jus Civile eſt dubium &
Jus Canonicum eſt clarum ſeu declarativum ejus quod de Jure
Civili non eſt expreſsè deciſum: ſervari debet ubique locorum
& in utroque foro Jus Canonicum, ut notabiliter voluit An-
gelus *conſ.* 217. *in cauſa num. 3. verſiculo Non obſtat.* Abbas
in dicto cap. 1. *num. 6. de nov. oper. nunciat.* & Marant. *in
Praxi in 3. part. num.* 73.

Secundò quæro, an Judex in quem initum eſt compromiſ-
34 ſum, in dubio cenſeatur in cauſa procedere ut Judex; an verò
ut arbiter.

Pendente lite inter Decanum & Capitulum Eccleſiæ Audo-
maren. ex una & Abbatem & Conventum Monaſterii Sancti
Bertini Ordinis Sancti Benedicti, immediatè Sedi Apoſtolicæ
ſubjecti ex parte altera ſuper præcedentia: Epiſcopus Ver-
cellen. tunc Nuncius Apoſtolicus in Belgio, in quem partes
hanc differentiam compromiſerunt: definivit ut Decanus &
Capitulum à latere dextero; ipſi verò Religioſi dicti Mo-
naſterii, à ſiniſtro ſemper & ubique incederent; ut die
Sanctiſſimi Sacramenti dicti Religioſi convenirent ad Cathe-
dralem Eccleſiam: undè proceſſio initium ſumeret, Canonicis
eos, ut moris eſt: excipientibus proceſſionemque ad eamdem
Eccleſiam comitarentur & Epiſcopo Sacramentum geſtante:
Abbas ſolus clauderet proceſſionem ante umbellam. In iis verò
proceſſionibus quæ Juſſu Summi Pontificis vel Regiâ Majeſtate
inſtante indicerentur: tunc ſervaretur in omnibus antiqua al-
ternativa conſuetudo & viciſſitudo; non autem id quod de
latere dextro & ſiniſtro conſtitutum eſt; dictaque conſuetudo
& viciſſitudo etiam ſervaretur, quandò Corpora Sanctorum
Audomari & Bertini in proceſſionibus ſunt deferenda; utque
Sanctiſſimum Sacramentum ſemper à digniori: videlicet ab
Epiſcopo, ſi præſens eſſet; ſin minùs ab Abbate & eo abſente
à Decano, tum à Priore dicti Monaſterii deferretur. Et quandò
Abbas in Eccleſia ſua Epiſcopo præſente celebraret: tunc
antequam benedictionem impertiretur: eidem Epiſcopo cum
Mitra reverentiam facere deberet; & abſente Epiſcopo in
Cathedrali Eccleſia ipſo die Sanctiſſimi Sacramenti celebrare
deberet requiſitus. Cùm autem habendæ ſunt proceſſiones,
quibus certus dies non eſt præſcriptus: tunc ex humanitate,
Decanus & Capitulum cum Religioſis ipſis convenirent ad de-
liberandum quo die & quâ ratione haberi deberent. Indictio
autem earum omninò ad Epiſcopum Decanum & Capitulum
prædictum pertineret & prædicta obſervari mandavit ſub pœna
500. ſcutorum, adjectâ clauſulâ *& omni meliori modo.*

Quæ quidem ſententia, cùm ab utràque parte & Sixto
tunc Epiſcopo Audomaren. approbata & obſervata fuerit:
ſupplicatur pro illius confirmatione.

Viſum eſt confirmationem poſſe concedi, quia Nuntius
35 videtur uſus utrâque poteſtate: imò illa quæ facit actum magis
valere & perpetuam roboris firmitatem habere: textus eſt in
lege 1. §. 1. *verſiculo perindè, ff. de Judiciis*; & ſcripſit
Roman. *conſ.* 143. *Ex propoſita num. 9. & conſ.* 446. *Primus
num. 3. & ſeqq.* & ſic judiciaria, cùm ſub pœna quingento-
rum ſcutorum præceperit partibus obſervantiam contentorum
36 in ſententia prædicta: Quæ omnia clarum eſt aſſumenti tan-
tùm partes Judicis convenire; & non arbitris & arbitratoribus
qui juriſdictionem non habent, *ut l. Ait Prætor.* cum ibi notat
ff. de re judic. Abb. *hìc in 4. notab.* Sed habent ſolam notio-
nem, nec pœnam vel mulctam poſſunt partibus infligere,
gloſſ. ult. & ibi DD. *in cap. Cùm. dilectus ſuprà eod.* Et
37 ultimo loco appoſuit etiam clauſulam *& omni meliori modo*,
per quam actus dicitur factus ea validiori poteſtate, qua uti
poterat; & ſic judiciaria, *gloſſ. in l. 1. in ver. Conſentiant*

in fin. ff. de Jud. Bald. *conſ. 478. num. 3. lib.* 3. Alexand.
conſil. 112. num. 1. & ſeqq. lib. 3. Dec. *in c. Super quæſt.
num.* 59. ubi etiam alii *de offic. deleg.* Achill. de Graſſ. *de-
ciſion. 1. tit. de clauſulis.* Confert quod tradit Roman. *conſ.* 38
343. *Ex propoſito*, ubi latè conſuluit valere commiſſionem
ab Archiepiſcopo Colonienſi, qui eſt etiam Epiſcopus Badæ
ſeu adminiſtrator, factam ſuper adminiſtratione Epiſcopatus
Badenſis per hæc verba: *Theodoricus Archiepiſcopus Colo-
nienſis, Beſſaliæ Dux &c.* Et vigore illius clauſulæ, *&c.*
cenſeri omnes dignitates expreſſiſſe & ſic valere actum tan-
quam factum à Badæ adminiſtratore, quia expreſſio non eſt
reſtricta. Et illa verba, *Archiepiſcopus Colonienſis, Dux Beſ-
ſaliæ, &c.* ſtant cauſa demonſtrationis. Et quæ abundant
non vitiant actum, ut ibi per eum, qui pluribus hanc par-
tem confirmat, & ab objectis tuetur. Si ergò duplicem ha-
bens poteſtatem cenſetur ea uſus, per quam actus ſuſtine-
tur, etiamſi illam non expreſſerit, niſi per dictionem cæte-
ratam; quantò magis idem dicendum erit hoc caſu in quo
Nuntius utramque poteſtatem expreſſit nominatim. Imò ſe- 39
cundum unam opinionem, de qua per Innocentium, *in cap.
Cùm ex officii de præſcript.* quem refert Bald. *in l. Falſus
circa finem, C. de furtis & in l. Non Codicilum; C. de
teſtament.* & Angel. *in l. Si per errorem, ff. de juriſdict. omn.
Judic.* valida eſt ſententia judicis, licet dicat ſe nolle pro-
cedere ex capite juriſdictionis ordinariæ, ſecundum quàm
in veritate procedere poteſt, ſed ex capite delegatæ, quam
putat ſe habere, licet verè non habeat: cùm enim adſit po-
teſtas procedendi, & voluntas, quamvis erret in ſpecie ju-
riſdictionis; valebit quod agitur, quia principalis voluntas
non deficit, nec in genere poteſtas & ſequitur Roman. *conſil.*
446. *Primus propoſitæ conſultationis num. 3. 4. & 5.* de
quo tamen articulo dic ut per Sigiſmundum Loffred. *conſ.*
45. *Magnificus Federicus poſt numer.* 5. & eumdem Roman.
conſ. 343. *Ex propoſito num.* 5.

Et in terminis ferè noſtris ſi judex pronunciet ut arbiter 40
& arbitrator: Si quidem actus utroque modo poſſit valere,
valet fortiori modo, quo poteſt, *arg. l. Si domus, ff. de ſer-
vitut. urban. præd. l. Si non lex, ff. de hæred. inſtituen.* Sin
autem valere non poſſit niſi uno modo; tunc quia actus in
dubio debet valere, Judex cenſetur proceſſiſſe eo modo quo
potuit. Hæc eſt theorica Bald. *in d. l. Non Codicillum
num.* 7. adjicientis hanc opinionem eſſe æquiorem & ſervari
de conſuetudine. De quo dic pleniùs ut ſcripſi *in cap. Con-
tingit num. 34. & 35. infrà eodem.* Quippè hoc caſu Nun-
tius cenſeri non debet elegiſſe viam, per quam ejus judicium
poſſit ſubverti, *l. 3 de milit. teſt.* Facit Regula Sexti, *uti-
le per inutile*, necnon regula *ſi non valet quod ago, ut ago,
valet ut valere poteſt d. l. Si tam anguſti, ff. de ſervitut.*
cum notatis per Bart. *in l. 1. §. Si quis ita, ff. de verbor.
obligation.*

Neque verò in præſentia dubitandum eſt de poteſtate, 41
quia etſi de jure civili res habeat aliquam difficultatem an
utraque poteſtas concurrere poſſit, ut dixi latè in præce-
denti quæſtione, tamen de jure Canonico, quod attendi de-
bet inter perſonas Eccleſiaſticas, res eſt expedita, ut eſt
textus rotundus hìc ponderatus ut ſuprà *n.* 23. *& ſeq. in c.
Cùm tempore ſuprà eod. & cap. Litteras, de præſumption.*

Suppoſitâ igitur poteſtate & voluntate, ſequitur conſe- 42
quentia neceſſaria, ut ſententia ſit valida & præjudicet ne-
dum illiſmet Canonicis, qui tunc temporis intervenerunt,
ſed etiam Succeſſoribus eorum, *l. Ex contractu, ff. de re
judic.* Ripa *in l. Sæpè num. 69. de re judic.* Rot. *deciſ. 17.
ſub num. 1. & 4. eod. tit. in antiqu.*

Quod etiam dicendum eſt quatenùs dicta ſententia dici 43
poſſet aliquo modo arbitramentum propter poteſtatem eidem
Nuntio traditam à partibus decidendi cauſam de jure & de
facto, cùm renuntiatione cuicumque appellationi & reduc-
tioni ad arbitrium boni viri, quæ operantur ut in eum cen-
ſeantur compromiſiſſe ut in Arbitratorem, ex tradit per
Bart. *in l. Si Societatem; § Arbitratorem, ff. pro Soc.* & per
Canoniſtas *in cap. Quintavallis, de jurejurand.* quia etiam
dicto caſu cum in compromiſſo & laudo per arbitratorem
lato intervenerit præſentia, & conſenſus Ordinarii præmiſſo
tractatu cùm his ſolemnitatibus, licitè compromitti potuit,
& tranſigi etiam in præjudicium Succeſſorum, *cap. Præſen-
tata* ubi Abb. & Felin. *num. 1. de teſtibus.*

Idque eò magis recipiendum videtur ex eo quòd compro- 44
miſſum nomine dignitatis factum fuit, ut patet ex illis ver-
bis, *Decanum & Capitulum Eccleſiæ Audomaren. ex una,
& Abbatem & Monachos S. Bertini ejuſdem civitatis ex altera.*
Compromiſſum autem factum ſub nomine dignitatis quamvis
non tranſeat in hæredes, *cap. fin. infra eod.* tamen tranſit
in Succeſſorem in eadem dignitate, ut probatur in *c. Quo-
niam Abbas ſuprà de offic. deleg.* ubi Dec. *col. pænult. verſ.
Poſtremò num. 86. & ſeqq.* latè hanc partem tuetur. Idem
probatur *in l. Quod principi, ff. de leg.* 2. & formant Alex.
Aretin. & Raphaël. Cuman. *in l. Qui liberis, §. Hæc verba
ff. de vulg. & pupill.* Bald. *in l. fin. §. Sed ſi quis col. fin.*

PROSPERI
FAGNANI
JUS CANONICUM,

SIVE

COMMENTARIA
IN SECUNDUM LIBRUM
DECRETALIUM.

CUM DISCEPTATIONE DE GRANGIIS.

COLONIÆ ALLOBROGUM,
Sumptibus FRATRUM DE TOURNES.

M. DCC. LIX.